

Kymijoen
vesi ja ympäristö ry

NEUVO KYMI 2017 -HANKE

LOPPURAPORTTI

Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n tutkimusraportti no 382/2018

Sanna Jattu-Mattila

SISÄLLYS

1	HANKKEEN TOTEUTTAJA	1
2	HANKKEEN NIMI	1
3	YHTEENVETO HANKKEESTA	1
4	HANKKEEN YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS	2
4.1	Johdanto	2
4.2	Hankkeen tavoitteet	3
4.3	Hankkeen toteutus	4
4.3.1	Työntekijät ja hankkeen hallinto	6
4.3.2	Tiedottaminen	6
4.3.3	Kustannukset ja rahoitus	7
4.3.4	Raportointi ja seuranta	8
4.4	Yhteistyökumppanit	8
4.5	tulokset ja vaikutukset	8
4.5.1	Tapahtumaneuvonta	9
4.5.2	Yleisneuvonta ja Jätevesineuvola-palvelu	12
4.5.3	Kiinteistökohtainen neuvonta	12
5	HANKKEEN TULOSTEN TARKASTELU	17
6	NEUVONNAN HAASTEET JA ONNISTUMISET KENTÄLLÄ	18
7	KOKEMUKSIA JA UUSIA TARPEITA	19
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	20
9	ALLEKIRJOITUS JA PÄIVÄYS	20

LIITTEET

- Liite 1 Osoitteet, joihin on jätetty jätevesioppaita ja -esitteitä.
- Liite 2 Jätevesiasiantuntijalista
- Liite 3 Haetut jätevesisaneerausluvut kunnittain
- Liite 4 Pesukoneiden vedenkulutusvertailu
- Liite 5 Tiedote: Jätevesineuvonta on kiinnostanut Kymenlaaksossa

Loppuraportti

20.3.2018

1 HANKKEEN TOTEUTTAJA

Kymijoen vesi ja ympäristö ry
Tapiontie 2 C
45160 KOUVOLA
p.(05) 5445 920

2 HANKKEEN NIMI

NEUVO Kymi 2017

3 YHTEENVETO HANKKEESTA

NEUVO-hajajätevesihankkeiden (2011–2015) laajamittaisten kiinteistökäytineuvontojen jälkeen NEUVO Kymi 2017-hanke keskittyi pääosin yleisneuvonnan tarjoamiseen Kouvolan, Iitin, Pyhtään, Kotkan, Haminan, Virolahden ja Miehikkälän yleisötilaisuuksissa ja kesäta-
pahtumissa vuonna 2017. Hanke liittyi yhdistyksen aikaisempiin NEUVO-hankkeisiin, joiden toiminta-alueita olivat Kymenlaakso, Etelä-Karjalasta Suomenniemi ja Luumäki sekä koko Päijät-Hämeen alueet.

Hankkeen toteutti Kymijoen vesi ja ympäristö ry ja sen kokonaiskustannukset vuonna 2017 olivat 43 818 euroa. Hankkeen toiminta-aikana (3.4.2017–31.1.2018) tehtiin neuvontatyötä erilaisissa yleisötilaisuuksissa sekä tarjottiin neuvontaa asukkaita palvelevassa Jätevesi-neuvolassa ja tiedotettiin jätevesien käsittelyyn liittyvistä asioista, kuten ympäristönsuojelulain hajajätevesiä koskevasta sisällöstä. Lisäksi hankkeen loppupuolella, marras- ja joulukuussa 2017, annettiin kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa Kotkan Ristniemessä ja Rytäniemessä Kotkan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisten toiveesta ja heidän toimittamien osoitetietojen perusteella.

Hankkeen tarjoamassa yleisneuvonnassa hyödynnettiin aikaisempien NEUVO-hankkeiden kokemuksia, kuten muun muassa laajojen kiinteistökohtaisten käyntien tuloksia. Hanke toimi yhteistyössä ja jakoi kokemuksia hankevalvojana toimivan Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen, Kymenlaakson kuntien, Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry:n kanssa.

Hankkeen tavoitteena oli useisiin yleisötapahtumiin osallistumalla tarjota ja opastaa puolueettomasti ja parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen viemäroinnin ulottumattomissa sijaitsevien haja-asutusalueiden kiinteistöjen asukkaita jätevesijärjestelmien saneeraustarpeissa. Hanke osallistui yhteensä 37 yleisötapahtumaan, joissa neuvottiin yhteensä 846 henkilöä. Jätevesineuvola-palvelulla tavoitettiin 32 henkilöä. Tapahtumiin osallistumalla tiedotettiin asianmukaisista hajajätevesien käsittelymahdollisuuksista ympäristölainsäädännön tavoitteet huomioon ottaen. Lisäksi yhteistyössä hankealueen kuntien ympäristöviranomaisten kanssa hanke osallistui yhdenmukaistamaan kuntien määräyksiä ja käytäntöjä hajajätevesien käsittelyvaatimusten osalta.

4 HANKKEEN YKSITYISKOHTAINEN KUVAUS

4.1 JOHDANTO

Valtioneuvoston uusi asetus (157/2017) talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla tuli voimaan 3.4.2017 samanaikaisesti hajajätevesiä koskevan ympäristönsuojelulain muutoksen kanssa. Samalla kumottiin voimassa ollut aikaisempi asetus vuodelta 2011 (209/2011).

Valtioneuvoston mukaan asetusuudistuksen tarkoitus on selkeyttää hajajätevesien käsittelyn sääntelyä. Asetus myös osaltaan turvaa ympäristönsuojelulain 16 luvun säännösten täytäntöönpanoa ja edesauttaa niiden käytännön soveltamista. Asetukseen sisällön karsimisen vuoksi viranomaisten neuvonnan ja ohjeiden merkityksen voidaan odottaa korostuvan. Niin ikään luopuminen tarkoista talousjätevesijärjestelmän suunnittelun ja rakentamisen mitoituksivaatimuksista tarkoittaa, että hyvän suunnittelun merkitys nousee entistä tärkeämmäksi.

Puhdistustasovaatimukset on määritelty orgaaniselle aineelle, fosforille ja typelle. Ympäristönsuojelulain 154 b §:n mukaan talousjätevedet on puhdistettava siten, että ympäristöön aiheutuva kuormitus vähenee orgaanisen aineen osalta vähintään 80 %, kokonaisfosforin osalta vähintään 70 % ja kokonaistypen osalta vähintään 30 % verrattuna haja-asutuksen kuormitusluvun avulla määritettyyn käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen, jolloin saavutetaan perustason puhdistusvaatimus. Herkästi pilaantuvilla alueilla, kuten rannoilla ja pohjavesialueilla, kunta voi ympäristönsuojelumääräyksissään edellyttää perusvaatimuksia korkeampaa puhdistustasoa, jonka puhdistustavoitteista asetuksessa on esitetty ohjeellinen puhdistustaso. Muutoksella ei ole vaikutusta uudisrakennuksiin, joilla on yhä oltava lain puhdistusvaatimukset täyttävä jätevedenkäsittelyjärjestelmä. Ennen vuotta 2004 rakennetuille kiinteistöille uudistus sen sijaan toi merkittäviä liennytyksiä: Uusi asetettu määräaika

(31.10.2019) jätevesijärjestelmän kunnostukselle jäi voimaan ainoastaan vesistön tai meren läheisyydessä tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella sijaitseville kiinteistöille. Muilla kuin edellä mainituilla alueilla tulee kiinteistöjen jätevesijärjestelmät kunnostaa peruspuhdistusvaatimukset täyttäväksi viimeistään määritellyt ehdot täyttävien remonttien yhteydessä. Tällaisia remontteja ovat esimerkiksi vesikäymälän rakentaminen tai vesi- ja viemärilaitteistoja koskeva luvanvarainen korjaus- tai muutostyö. Käsitteilyvaatimuksista voidaan yhä myöntää poikkeamislupia iäkkäille ja vaikeassa elämäntilanteessa oleville asukkaille. Jätevesien puhdistustasoa koskevien vaatimusten noudattamisesta vapautuvat kiinteistönomistajat, jotka asuvat kiinteistöllä vakituisesti ja ovat täyttäneet 68 vuotta ennen 9.3.2011.

Sopivan jäteveden käsittelyjärjestelmän valinta edellyttää aina kiinteistökohtaista arviointia ja suunnittelua. Kiinteistönomistajan kannalta tärkeää on ehkäistä lähiympäristön, kuten pohja- tai kaivoveden, pilaantumista ja muita asuinympäristön hygieniahaittoja. Erityisesti rannoilla ja pohjavesialueilla kiinteistökohtainen jätevesien puhdistus ja imeytys on haasteellista. Tarvittavat toimenpiteet eivät kuitenkaan aina vaadi mittavia investointeja, ja esimerkiksi monilla vapaa-ajan asunnoilla voidaan selvittää jopa ilman rakennustoimenpiteitä. Lisäksi osa haja-asutusalueen kiinteistöistä pääsee viemäroinnin piiriin liittymällä haja-asutusalueilla toteutettuihin jätevesiviemäriverkostoihin.

Uuden hajajätevesiasetuksen voimaantulo ja ympäristönsuojelulakiin kirjatut muutokset aiheuttivat hämmennystä haja-asutusalueiden vakituisissa ja loma-asukkaissa, ja näin ollen ajantasaiselle ja puolueettomalle neuvonnalle jätevesien käsittelymenetelmistä on ollut tarvetta. Laittevalmistajat antavat ilmaisia kustannusarvioita kysyttäessä, mutta monilla kiinteistöillä ei kalliita ratkaisuja välttämättä tarvittaisi, ja vanhojakin järjestelmiä voitaisiin usein kunnostaa kustannustehokkaasti ympäristölainsäädännön vaatimuksiin sopiviksi.

4.2 HANKKEEN TAVOITTEET

NEUVO Kymi 2017 hanke pyrki jakamaan tietoutta oikeaoppisesta haja-asutusalueiden kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelystä osallistumalla mahdollisimman moneen yleisötilaisuuteen ja kesätapahtumaan sekä tarjoamalla asiantuntija-apua ja neuvontaa jätevesineuvola-palvelun kautta.

Hankkeen tavoitteet olivat:

- Neuvoa ja opastaa yleisötilaisuuksissa puolueettomasti, parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen viemäroinnin ulkopuolella sijaitsevien haja-asutusalueiden kiinteistöjen asukkaita jätevesijärjestelmien parantamistarpeissa.

- Tiedottaa käyttökelpoisista hajajätevesien käsittelymahdollisuuksista uudistuneen lainsäädännön tavoitteet huomioiden.
- Auttaa yhdenmukaistamaan hankealueen kuntien määräyksiä hajajätevesien käsittelyvaatimusten osalta.
- Osallistua 25 yleisötilaisuuteen, joissa neuvotaan 1000 henkilöä hajajätevesiasioissa ja Jätevesineuvola-palvelulla pyrkiä tavoittamaan yhteensä 150 henkilöä.

4.3 HANKKEEN TOTEUTUS

Hankkeeseen sisältyi seuraavaa:

- Neuvontatapahtumien (yleisötilaisuudet, kesätapahtumat ja festivaalit) valinta tehtiin pääosin yhdessä hankealueen kuntien ympäristöviranomaisten kanssa.
- Hajajätevesineuvojat osallistuivat erilaisiin yleisötilaisuuksiin ja tapahtumiin.
- Kiinteistön omistajien/haltijoiden opastaminen kiinteistökäynneillä, joille neuvoja kiinteistön omistajan kutsusta lähti tapahtuma-aikataulun sallimissa rajoissa.
- Hajajätevesiasioista tiedotettiin hankkeen Facebook-sivuilla, paikallisissa lehdissä sekä lähettämällä tiedotteita ja informaatiota sähköpostitse kuntien viranomaisille.
- Jätevesiasioihin liittyviin kysymyksiin vastattiin sähköpostitse ja puhelimitse hankkeen Jätevesineuvola-palvelun kautta.
- Tietoja kerättiin ja rekisteröitiin tilastointia ja raportointia varten.
- Kuntien ja kaupunkien hajajätevesiin liittyviä käsittelymääräyksiä pyrittiin yhdenmukaistamaan.
- Hankkeen loppupuolella tehtiin myös kiinteistökäyntierroksia.

Neuvontatapahtumat valittiin kuntakohtaisesti yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa siten, että valinnassa käytettiin seuraavia kriteereitä:

- Tapahtumaan osallistui haja-asutuksen jätevesineuvonnan kohdeyleisöä, eli maaseudun asukkaita tai kesäasukkaita,
- tapahtuma sopi luonteeltaan neuvonnan kaltaiseen toimintaan (ei liikaa melua, tapahtuma ei painotu alkoholitarjoilulle ja tapahtumassa kävi riittävän paljon eri-ikäisiä ihmisiä),
- tapahtuma sijoittui hankealueen kuntien kannalta keskeisiin ja helposti saavutettaviin paikkoihin,
- tapahtumat poikkesivat riittävästi toisistaan, jotta neuvonnalla saavutettiin erilaisia asukkaita laajalla skaalalla.
- Myös tapahtumien kiinnostavuus ja kunnan ympäristöviranomaisten suositukset ja kokemukset tapahtumista vaikuttivat valintoihin.

Tapahtumaneuvonnalla pyrittiin saamaan kontakti erityisesti niihin asukkaisiin, joita ei mahdollisesti olisi tavoitettu kiinteistökohtaisella neuvonnalla. Tällaisina tulivat kysymykseen esimerkiksi ne kesäasukkaat, jotka viettävät aikaansa kiinteistöillään vain viikon–parin ajan kesäisin sekä asukkaat, jotka kokevat kiinteistökohtaisen käynnin kiusalliseksi. Lisäksi neuvontaa helpotti se, että ihmiset tulivat tapahtumiin pääsääntöisesti hyväntuulisina ja avoimin mielin.

Tapahtumaneuvonnan lisäksi haja-asutusalueen asukkaita ja kesäasukkaita palvelemaan perustettiin *Jätevesineuvola*-niminen palvelu, joka tarjosi jätevesien käsittelyyn liittyvää ohjeistusta puhelimitse, sähköpostitse ja vieraillemalla asukkaiden pyynnöstä heidän kiinteistöillään tekemässä arvioita järjestelmän kunnosta ja saneeraustarpeesta. Asukkailla oli myös mahdollisuus tulla tapaamaan jätevesineuvojaa toimistolle. Edellä mainittujen lisäksi Jätevesineuvola myös postitti uusia jätevedenkäsittelyoppaita niitä tarvitseville. Kesä-, heinä- ja elokuun ajan Jätevesineuvola oli auki joka maanantai kello 9 – 15. Syys–joulukuun aikana jätevesineuvoja oli mahdollista tavoittaa jokaisena arkipäivänä, jolloin neuvoja vastasi puheluihin mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa soitti takaisin yhteydenottopyynnön jättäneelle asiakkaalle. Lokakuusta alkaen Jätevesineuvolalle perustettiin sivutoimisto Kotkan Ympäristökeskuksen alakertaan. Jätevesineuvoja päivysti Kotkan pisteellä joulukuun 2017 loppuun saakka aina keskiviikkoisin kello 9 – 13.

Tapahtumaneuvonnan ja Jätevesineuvolan lisäksi hajajätevesitietoutta jätevedenkäsittelystä pyrittiin tarjoamaan jättämällä uudistettuja Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry:n laatimia jätevesioppaita kahviloihin, kirjastoihin ja infopisteisiin. Lista osoitteista, joihin oppaita jätettiin, löytyy liiteosiesta (Liite 1).

Hankkeen loppupuolella Neuvo Kymi 2017 -hanke kävi pitämässä lyhyen jätevesisesitelmän Haminan (31.10.2017) ja Kouvolan (13.12.2017) ympäristö- ja rakennusasioista vastaaville lautakunnille. Lautakunnat ottivat tietoiskun tyytyväisinä vastaan, mutta laajemmalle keskustelulle jätevesiasiaista ei jäänyt aikaa kokousten kiireisten aikataulujen vuoksi.

Lisäksi syksyllä 2017 hanke teki ympäristöviranomaisten osoittamana Kotkan Rist- ja Rytäniemessä kiinteistökohtaista neuvontaa kahdeksan päivän ajan.

Hanke myös laati viranomaisten ja asukkaiden toiveesta puhelinluettelon omaisen listan paikallisista jätevesiasiantuntijoista, kuten suunnittelijoista ja urakoitsijoista (Liite 2). Listan täydentämisestä on tarkoitus jatkaa mahdollisissa tulevilla hankkeissa. Lisäksi hanke selvitti kuntien rakennusvalvonnasta jätevesiremontteihin haettujen lupien määrää kunnittain (Liite 3) sekä kartoitti eri merkkisten uusien pesukoneiden vedenkulutuksia (Liite 4). Hanke myös laati yhteistyössä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa tiedotteen vuoden 2017 jätevesineuvonnasta (Liite 5).

4.3.1 Työntekijät ja hankkeen hallinto

Projektipäälliköksi hankkeeseen valittiin geologi (FM) Sanna Jattu-Mattila. Ympäristönhoitaja Anu Eerola rekrytoitiin hankkeeseen kiireisen neuvontakesän ajaksi kesä- heinä- ja elokuulle. Hankkeen loppuajalle 1.10. – 31.12.2017 kiinteistökäyntejä tekemään ja raportoinnissa avustamaan rekrytoitiin ympäristöinsinöörin opintojaan (amk) lopetteleva Johanna Tuomainen. Jattu-Mattila osallistui ympäristöhallinnon järjestämään hajajätevesien neuvontakoulutukseen, minkä jälkeen hän perehdytti yhdistyksen kaksi tutkijaa ja yhden näyttö-ottajan sekä kesäneuvoja Eerolan ja neuvoja Tuomaisen jätevesineuvojan työhön. Tämän lisäksi jätevesiperehdytystä annettiin Kouvolan kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristötarkastajan työtä tekeväälle Tiina Normialle sekä Kymen Ympäristölaboratorio Oy:n henkilökunnalle. Projektipäällikön osalta hankkeen työllistävä vaikutus oli kymmenen kuukautta ja jätevesineuvojen osalta noin kolme kuukautta.

Hanketta hallinnoi Kymijoen vesi ja ympäristö ry, jonka henkilökunta osallistui tarvittaessa hankkeen suunnitteluun, toteutukseen, ohjausryhmätyöskentelyyn ja hankkeen vaatimiin hallinto- ja toimistotöihin. Lisäksi jätevesineuvontaperehdytyksen saaneet henkilöt osallistuivat muutamiin neuvontatapahtumiin.

Hankkeella oli koko sen toiminta-ajan toimistotilat Kouvolassa Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n tiloissa sekä lokakuusta joulukuun loppuun asti Kotkassa Kotkan Ympäristötalon alakerrassa. Toimistotilat oli sijoitettu niin, että kiinteistökohtainen neuvonta oli hankealueella mahdollisimman helposti, tehokkaasti ja kohtuullisin kustannuksin järjestettävissä. Myös Jätevesineuvola-palvelun toimistovastaanotto toimi molemmissa edellä mainituissa tiloissa.

Projektipäällikölle ostettiin 50 % rahoitusosuudella tietokone, näppäimistö ja näyttö tehokkaan projektihallinnon ja tiedonvaihdon varmistamiseksi. Myös vesiensuojeluyhdistyksen oma hallintohenkilöstö osallistui hankkeen hallintoon. Tämä vapautti projektipäällikön omaa työtä mahdollisimman paljon neuvontaan.

4.3.2 Tiedottaminen

Hankkeelle perustettiin Facebook-sivu tiedotusta varten. Facebook-sivun osoite oli seuraava: www.facebook.com/yleisneuvo2017. Sivusto linkitettiin Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n internet-sivujen yhteyteen. Sivuston linkkejä löytyi myös Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) sivuilta ja neuvonta-alueiden kuntien internet-sivuilta. Myöhemmin, lokakuussa hankkeelle toteutettiin myös oma pieni osio Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n internet-sivujen oheen. Osiossa esiteltiin hanketta ja sen toimintaa ja tarjoamia neuvontapalveluja. Lisäksi

osioon listattiin linkkejä, joista asukkaat löytävät jätevesiohjeistusta ja asiaan liittyvää hyödyllistä tietoutta vielä hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Tiedottamisessa käytettiin Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry:n laatimia uudistettuja jätevesioppaita ja Ympäristöministeriön *Haja-asutuksen jätevesiasiat kuntoon* – opasta sekä uusinta tietoa jätevesien käsittelyjärjestelmien toimivuudesta. Loppukesästä Käymäläseura Huussi ry:ltä tilattiin seuran laatimia, jätevesineuvontahankkeiden käyttöön tarkoitettuja kuivakäymäläinfopaketteja kuivakäymälästä käymälävaihtoehtona kiinnostuneille asukkailla. Hankkeesta tehtiin myös oma esite, jota jaettiin muun muassa kuntien ympäristöviranomaisille julkaistavaksi kuntien Internet-sivustoilla, sosiaalisessa mediassa sekä ilmoitustauluilla. Kirjastopäivystyksiä varten laadittiin hanketta mainostava juliste, jonka avulla kirjastot saattoivat tiedottaa asiakkailleen jätevesineuvontapalvelusta.

Edellä mainitun tiedottamisen lisäksi hanketta mainostettiin lehdissä. Mainostamisella pyrittiin erityisesti saamaan asiakkaita Jätevesineuvola-palvelulle. Seuraavassa on listattu hankkeeseen liittyvää tiedotusta ja ilmoittelua sekä lehtiartikkeleita (Taulukko 1). Hankkeen aikana ei tehty järjestelmällistä lehdistöseurantaa lehtiartikkeleista.

Taulukko 1. Hankkeen näkyminen tiedotusvälineissä

Tiedotusväline	Juttu/Ilmoitus	Aika
Kuusankosken Kalastusseura ry:n lehti	Ilmoitus	2017
PK-lehti	Juttu	3.5.2017
PK-kesäteemanumero	Ilmoitus	20.5.2017
Duo Kymi (PK + Ankkuri)-mökki- ja lomateemanumero	Ilmoitus	14.6.2017
Kouvolan Sanomat, Menot-osasto	Juttu	10.7.2017
Duo Kymi (PK + Ankkuri)-Autoilu- ja veneilyteema	Ilmoitus	11.10.2017
Ankkuri	Ilmoitus	28.10.2017
Duo Kymi (PK + Ankkuri)	Ilmoitus	15.11.2017

4.3.3 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen talousarvio toteutui lähestulkoon odotusten mukaisesti. Kokonaisbudjetista oli hankkeen loppuun mennessä käytetty 92,17 %.

4.3.4 Raportointi ja seuranta

Hankkeen etenemistä seurattiin ensimmäistä maksatusta varten laaditulla väliraportilla. Hankkeesta tehtiin myös loppuraportti hankkeen päätyttyä. Loppuraportti toimitettiin viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä maaliskuussa 2018 Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen hankevalvojille, hankealueen kuntien ympäristöviranomaisille sekä Suomen ympäristökeskukselle (SYKE). Loppuraportti julkaistiin Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n internetsivuilla.

Hankkeelle perustettiin oma ohjausryhmä, joka kokoontui hankkeen alussa ja lopussa. Ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 27.6.2017 ja toinen kokous, loppukokous, pidettiin 25.9.2017. Ohjausryhmän jäsenille lähetettiin tietoa hankkeen etenemisestä myös sähköpostitse. Lisäksi ohjausryhmä keskusteli tarvittaessa henkilökohtaisesti sähköpostikirjeenvaihdolla.

4.4 YHTEISTYÖKUMPPANIT

Hankkeen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita olivat kuntien ympäristöhallinnon ja rakennusvalvonnan viranhaltijat. Heidän kanssaan pyrittiin tiiviiseen yhteydenpitoon ja tiedonvaihtoon. Hankkeen alussa kuntien ympäristöhallinnon ja rakennusvalvonnan viranomaisiin oli tietyssä yhteydessä sähköpostitse ja puhelimitse. Neuvo-hankkeen tarkoitus ja käytettävät menetelmät esiteltiin eri viranomaistahoille sähköpostein ja puheluin ja samalla pyydettiin vinkkejä kunnissa järjestettävistä kesätapahtumista sekä sovittiin muista neuvontaan liittyvistä käytännön asioista. Lisäksi kuntia pyydettiin toimittamaan hankkeelle kuntakohtaiset ympäristönsuojelumääräykset sekä jätevesiselvityslomakeet, jotta neuvonta saatiin räätälöityä jokaiseen kuntaan sopivaksi.

Hankkeen yhteistyökumppaneiksi luettiin myös kyläyhdistykset. Hankkeen alussa yhteyttä otettiin mm. Kymenlaakson Kylät ry:hyn, Kymenlaakson Marttoihin ja Leader Sepra ry:hyn, mikä poikikin yhteistyötä muutamissa tapahtumissa.

4.5 TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Yleisneuvonnalla pyrittiin jakamaan oikeaa tietoa yleisellä tasolla isolle ihmismäärälle sekä hälventämään haja-asutuksen jätevesien käsittelyyn liittyviä epäluuloja ja korjaamaan aiheesta syntyneitä väärinkäsityksiä. Aikaisempien Neuvo-hankkeiden kokemusten osoittamana yleisneuvonta oli helpointa toteuttaa jo olemassa olevan tapahtuman yhteydessä,

koska pelkän jätevesiasian takia ihmiset eivät ole tahtoneet vaivautua saapumaan tilaisuuksiin. Poikkeuksena ovat olleet tapahtumat, joiden tilaus tulee kylä- tai asukas yhteisöiltä.

Hankkeen tarkoituksena oli jakaa ihmisille oikeaa tietoa silloin, kun tietoa tarvitaan, motivoida ihmisiä tekemään tarvittavat saneeraukset omilla kiinteistöillään ja pitkällä aikavälillä tarkasteltuna saada aikaan positiivisia vaikutuksia vesien kuormituksen vähentymisen ja parantuneen asukasviihtyvyyden kautta. Samalla turvataan hyvä pohjaveden laatu tulevaisuudessa sekä huolehditaan, että lähivesistöjen tila säilyy hyvänä.

4.5.1 Tapahtumaneuvonta

Hankkeen aikana oli tarkoitus osallistua 25 tilaisuuteen, joissa tavoitettaisiin 1000 henkilöä. Kaikkien käytyjen tilaisuuksien osalta arvioitiin, montako henkilöä tilaisuudessa oli tavoitettu. Käytännössä luku oli niiden henkilöiden määrä, joiden kanssa jätevesiasiaa keskusteltiin ja/tai jotka ottivat mukaansa jätevesioppaan. Jaettavaa oheismateriaalia käytettiin herättämään ihmisten mielenkiintoa ja alentamaan kynnystä tulla juttelemaan hajajätevesiasioista. Yleisötilaisuudet valittiin kuntien ympäristö- ja matkailuviranomaisten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella, ja valinnassa pyrittiin priorisoimaan seuraavia Kymenlaaksossa järjestettäviä tapahtumia: kesäjuhlat, kala- ja saaristomarkkinat, maaseutumarkkinat ja Kotkan Meripäivät ja The Tall Ships Races (Kuva 1).

Kuva 1. Hanke osallistui erilaisiin yleisötapahtumiin neuvontakaudella 2017.

Hanketta mainostamaan ja ihmisten mielenkiintoa herättämään hankkeelle tilattiin aikaisemmistakin Neuvo-hankkeista tuttuja värikkäitä tiskirättejä, jotka kannustavat ihmisiä omien lähipintavesien ja kaivovesien suojeluun. Lisäksi hankkeelle painatettiin monitoimiasusteena tunnettuja ”puffihuiveja” sekä aikuisten että lasten T-paitoja, joita jaettiin tapahtumissa jätevesiasioissa valvutuneille ja asiaan positiivisesti suhtautuville asukkaille sekä omissa yhteisöissään avainhenkilöinä toimiville henkilöille, kuten yhdistysten puheenjohtajille, kyläyhteisöiden johtohahmoille ja yhteistyötahojen edustajille.

Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta lainattu kuivakäymälän pienoismalli Barbie-nukkeineen kiersi tapahtumissa jakamassa tietoa kuivakäymäläratkaisusta ja toimi niin ikään mielenkiinnonherättäjänä ja keskustelunavaajana ja toi etenkin lapsiperheitä esittelypisteelle.

Hankkeen loppuun mennessä hankkeessa oli ehditty osallistua 37 tapahtumaan, joissa tavoitettu yhteensä 846 ihmistä (Taulukko 2). Neuvottujen henkilöiden keskiarvo per tapahtuma oli n. 23, mikä jäi 17 kappaletta vajaaksi tavoitteeksi asetetusta 40 tavoitetusta/tapahtuma. Sateinen ja kylmä kesä todennäköisesti verotti tapahtumiin osallistuvia yleisömääriä,

mikä vaikutti tietenkin myös siihen, kuinka paljon ihmisiä neuvonnalla oli mahdollista tavoittaa. On huomioitava myös se, että kaikki tapahtumat, joihin hanke osallistui, eivät olleet isoja tilaisuuksia, jolloin joidenkin tapahtumien kävijämäärät olivat jo lähtökohtaisesti niin pieniä, että 40 neuvontakontaktia olisi ollut mahdotonta toteuttaa.

Neuvontatyössä havaittiin myös, että tieto saavutti parhaiten ne ihmiset, jotka olivat informaatiolle vastaanottavaisia. Ihmisiä ei voida pakottaa ottamaan neuvontaa vastaan, ja näin ollen kaikkia neuvontaa tarvitsevia ei saa neuvottua, vaikka he olisivatkin paikalla. Jotkut ihmiset olivat valinneet epätietoisuudessa pysymisen, koska eivät halunneetkaan saada tarjolla olevaa tietoa aiheesta. Toisaalta voidaan olettaa, että neuvonnan vaikuttavuus oli loppujen lopuksi laajempi kuin pelkät kirjatut kontaktit, koska jo pelkästään neuvontapisteen näkyvyys saattoi herättää ihmisissä ajatuksia oman jätevesijärjestelmän kunnosta ja muistuttaa asian ajankohtaisuudesta. On myös oletettavaa, että neuvontaa saanut henkilö myös kertoi saamastaan jätevesi-infosta perheelleen tai muulle yhteisölleen ja informaatio levisi ilman, että siitä jäi merkintä rekistereihin.

Taulukko 2. Tapahtumaneuvonnalla tavoitetut henkilömäärät

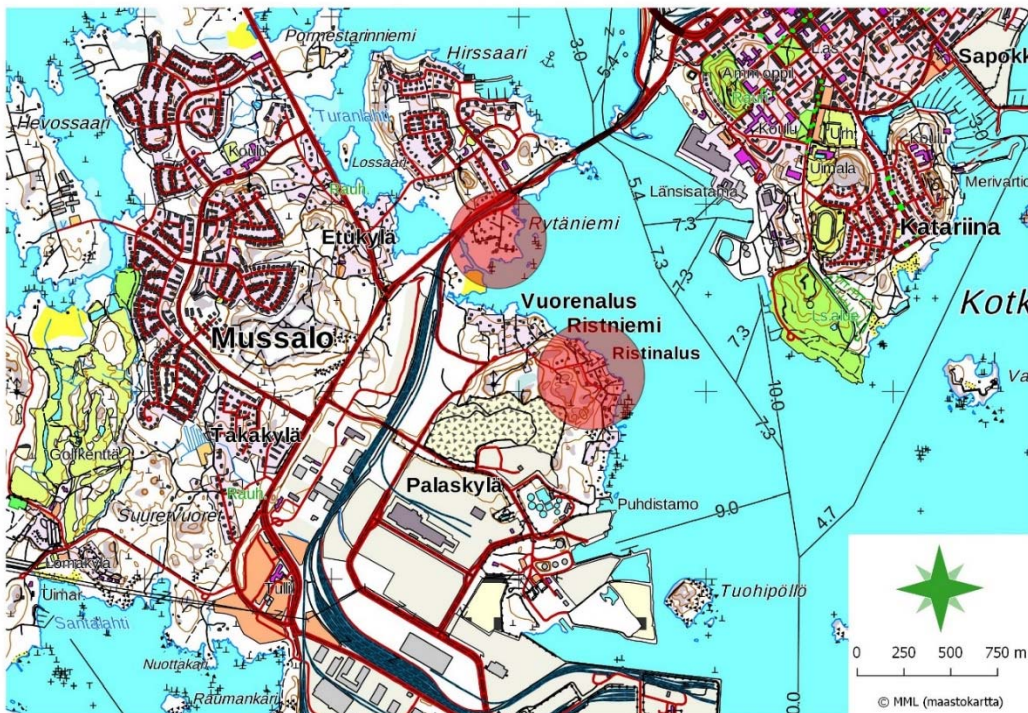
Tapahtuma	Kunta	Neuvottujen lkm
5.5. Tavaravaihtopäivät	Kouvola	15
12.5. Arktika-päivät	Virolahti	9
13.5. Torilla tavataan!	Kouvola	72
20.5. Kotkan kalamarkkinat	Kotka	37
27.5. Karhulan tori	Kotka	1
27.5.2017 Kesätuulella	Hamina	21
3.6.2017 Vuolenkosken kesätori	Iitti	24
8.6.2017 Kouvolan kk-markkinat	Kouvola	28
9.6. & 11.6.2017 Erämessut	Kouvola	40
10.6.2017 Kausalan kesänävaus	Iitti	56
14.6.2017 Baarman's Neuvola	Sippola/Kouvola	13
15.6.2017 Virtakiven kesäkahvila	Voikkaa/Kouvola	15
17.6.2017 Kukkomarttojen viihtäpäätelmä	Valkeala/Kouvola	3
20.6.2017 Kuusankosken kirjasto	Ksnk/Kouvola	0
27.6.2017 Kouvolan pääkirjasto	Kouvola	0
29.6.2017 Iitin kesäkahvila	Iitti	12
1.7.2017 Pikkukylän Pikkumarkkinat	Suur-Miehikkälä	56
6.7.2017 Kotkan kuukausimarkkinat	Kotka	20
8.7.2017 Fish & Soul	Klamila	10
11.7.2017 Marttakahvion kesävinkit	Kouvola	3
13.7. - 15.7.2017 Kotkan Meripäivät & TSR	Kotka	215
20.7.2017 Kuusankosken kirjasto	Ksnk/Kouvola	1
21.7.2017 Iitin kesäkahvila II	Iitti	17
22.7.2017 Veteraanitraktorien vetokisat	Iitti	28
27.7.2017 Kouvolan pääkirjasto	Kouvola	6
10.8.2017 Haminan elomarkkinat	Hamina	4
11.8.2017 Jaalan jäteasema	Jaala/Kouvola	4
16.8.2017 Viranomaiset Manskilla	Kouvola	51
17.8.2017 Elimäen jäteasema	Elimäki/Kouvola	1
18.8.2017 Saaristomarkkinat	Pyhtää	32
26.8.2017 100 päivää sataan	Iitti	5
14.9.2017 Bisnespalju	Kouvola	16
15.9.2017 Valojen yö	Hamina	16
16.9.2017 Iitin kalatori	Iitti	5
14.10.2017 Kotkan kalamarkkinat II	Kotka	7
16.10.2017 Kirjastoauto Hiisi	Vuolenkoski/Iitti	3
27.11.2017 Kirjastoauto Hiisi	Haapa-Kimola/Iitti	0
Tapahtumia yht. 37 kpl	Yht.	846

4.5.2 Yleisneuvonta ja Jätevesineuvola-palvelu

Jätevesineuvola-palvelulla oli 15.1.2018 mennessä yhteensä 32 neuvontatapahtumaa, joista 24 oli puhelinneuvontoja, 5 sähköpostiyhteydenottoja ja kolme toimistokäyntejä. Neuvonnoista 26 koski vapaa-ajan asuntoa ja kuusi vakituista asuntoa. Jätevesineuvola ei saavuttanut hankehakemuksessa asettamaansa tavoitetta 150 neuvontatapahtuman osalta, mutta voidaan katsoa, että palvelulle oli silti jonkin verran kysyntää. Kaikki jätevesineuvolaan yhteyttä ottaneet asiakkaat tarvitsivat konkreettisia neuvoja oman kiinteistönsä jätevesiasioiden hoitoon. Jätevesineuvolaan mainostettiin internetissä ja paikallislehdissä, mutta sen tunnetuksi tekeminen vaati hieman odotettua enemmän aikaa.

4.5.3 Kiinteistökohtainen neuvonta

Neuvo Kymi 2017 – hankkeen pääpainona ei aikaisempien Neuvo-hankkeiden tapaan ollut tehdä laajamittaisia ja järjestelmällisiä kunnittaisia kiinteistökohtaisia käyntikiertoja, joiden alue- ja osoitetiedot olisi saatu hankekuntien ympäristöviranomaisilta. Kuitenkin hankkeen loppupuolella tapahtumaneuvontakauden päätyttyä resursseja jäi pienimuotoiseen kiinteistöjen kiertämiseen. Kotkan kaupungin toiveesta jätevesineuvojat kiersivät Kotkan Ristniemen ja Rytäniemen kiinteistöjä loppuvuodesta 2017 (Kuva 2).

Kuva 2. Jätevesineuvoja kiersi Kotkan Ristniemen ja Rytäniemen kiinteistöjä marras- ja joulukuussa 2017.

Lisäksi asukkailla oli mahdollisuus kutsua jätevesineuvoja käymään kiinteistöllään ja arvioimaan jätevesijärjestelmän kunto ja saneeraustarve. Tällaisia kiinteistökäyntejä hankkeessa tehtiin kuusi kappaletta, joista 3 koski vapaa-ajan asuntoa, kaksi vakituista asuntoa ja yksi vuokramökkiä.

Hanke lähestyi Kotkan Ristniemen ja Rytäniemen asukkaita yhteensä 49 yksilöidyllä kirjeellä, jossa tarjottiin aikaa kiinteistökohtaiselle neuvontakäynnille. Kiinteistökäyntien toteutuminen on esitetty taulukossa 3. *Muut kiinteistökäynnit* -osio sisältää ne käynnit, joille neuvoja oli kutsuttu kiinteistökäynnille Jätevesineuvola-palvelun kautta ja *Ylimääräiset kiinteistökäynnit* -osio tarkoittaa käyntejä, joilla keskusteltiin samalla myös kiinteistönomistajan muista kiinteistöistä. Hankkeen aikana tehdyistä kiinteistökäynneistä 19 sijoittui ns. herkälle alueelle, eli rannalle tai vedenhankintakäytössä olevalle tai siihen soveltuvalle pohjavesialueelle. Kirjeen postitus johti kiinteistökäyntiin 23 tapauksista. Viidessä tapauksessa käynti voitiin korvata puhelinneuvonnalla. Kiinteistökäynnit jakautuivat eri kiinteistötyyppien välillä seuraavasti:

- vakituisia kiinteistöjä oli 26,
- vapaa-ajan kiinteistöjä kolme sekä
- muussa käytössä olevia yksi kiinteistöjä oli yksi kappale.

Taulukko 3. Yhteenveto kiinteistökohtaisesta jätevesineuvonnasta vuonna 2017.

Yhteenveto	2017
Kirjeet	49
Peruttu	6
Puh.neuvo	5
Ei paikalla	9
Kiinteistökäynnit	23
Muut kiinteistökäynnit	6
Ylimääräiset kiinteistökäynnit	1
Kiinteistökäynnit yhteensä	30

Neuvontakäynneillä kiinteistönomistajan kanssa keskusteltiin kiinteistön vedenkäytöstä kyseisenä ajankohtana ja tulevaisuudessa (Taulukko 4). Kaikissa sekä vakituisissa että vapaa-ajan asunnoissa kiinteistön vedenkäytön arvioitiin jatkuvan entisellään.

Taulukko 4. Kiinteistön vedenkäyttö.

Vedenkäyttö	Vakituiset		Vapaa-ajan		Yht.	
Säilyy ennallaan	26	100 %	3	100 %	29	100 %
Varustelutaso nousee	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Vesikäymälästä luovutaan	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Muuttuu vähävetiseksi	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Jää käyttämättömäksi	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Kaikki yhteensä	26		3		29	

Jokaisella käynnillä selvitettiin myös kiinteistön talousveden hankintaa (Taulukko 5). Valta-osa vakituisesti asutuista kiinteistöistä saa talousvetensä kunnan tai osuuskunnan verkostosta.

Taulukko 5. Kiinteistön vedenhankinta.

Vedenhankinta	Vakituiset		Vapaa-ajan		Yht.	
Rengaskaivo	3	11,5 %	1	33,3 %	4	13,8 %
Porakaivo	3	11,5 %	0	0,0 %	3	10,3 %
Lähde	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Kunnan/osuuskunnan verkosto	20	76,9 %	0	0,0 %	20	69,0 %
Tuodaan muualta	0	0,0 %	2	66,7 %	2	6,9 %
Kaikki yhteensä	26		3		29	

Kiinteistöikäynnillä selvitettiin kiinteistön nykyisen jätevedenkäsittelyn tila ja kunto. Yleisin järjestelmä vakituisilla asunnoilla oli kaksoisviemärointi, jossa wc-vedet johdetaan umpisäiliöön ja harmaat vedet käsitellään erikseen esimerkiksi maaperäkäsittelyn avulla (Kuva 3). Kaikkien jätevesien yhteiskäsittelylle vähimmäisvaatimus on 3-osastoinen saostuskaivosysteemi ja asianmukainen maaperäkäsittely. Voi kuitenkin olla, että pohjavesialueille edellä mainittu kolmen kaivon ja maaperäkäsittelyn yhdistelmä ei ole riittävä puhdistustapa, sillä moni kunta kieltää ympäristönsuojelumääräyksissään muiden kuin suihku- ja saunavesien imeyttämisen maahan pohjavesialueilla, jolloin myös puhdistetut pesukone- ja wc-vedet tulee johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle.

Kuva 3. Jätevedenkäsittely vakituisilla asunnoilla (n=26).

Vapaa-ajan asunnoilla jätevedenkäsittelymenetelmänä oli kaikilla kolmella kiinteistöllä yhden kaivon ja maaperäkäsittelyjärjestelmän yhdistelmä.

Erialaisten käymälätyyppien jakautuminen vakituisilla ja vapaa-ajan kiinteistöillä on esitetty Taulukossa 6. Vakituisilla asunnoilla esiintyi lähes ainoastaan vesikäymälöitä. Kuivakäymälän omistajien kanssa keskusteltiin myös käymäläjätteen käsittelystä ja jälkikompostoinnista.

Taulukko 6. Kiinteistön käymälätyyppi.

Käymälätyyppi	Vakituiset		Vapaa-ajan		Yht.	
Vesikäymälä	25	96,1 %	1	33,3 %	26	89,7 %
Kuivike-/kompostikäymälä	1	3,8 %	2	66,7 %	3	10,3 %
Sähkökäymälä	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Muu/ei käymälää	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Kaikki yhteensä	26		3		29	

Jätevesijärjestelmän saneeraustarvetta kiinteistöillä arvioitiin siihen laaditulla ”liikennevalolomakkeella”, jossa vaihtoehdot on jaoteltu viiteen luokkaan:

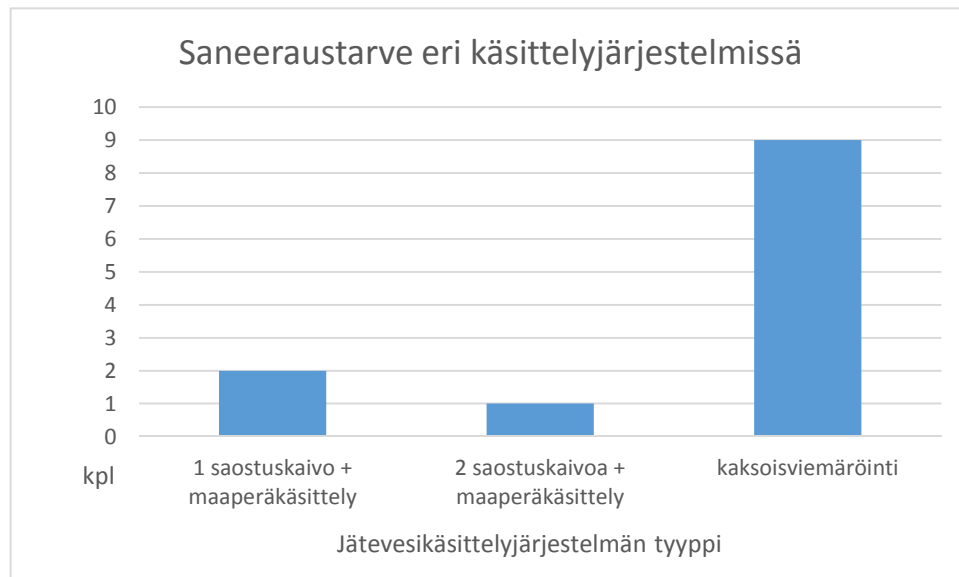
- vaatii saneerausta
- vaatii vähäistä korjaamista
- vaatimukset täyttävä jätevesijärjestelmä
- ikälykkäyksen piirissä oleva kiinteistö
- ”vähäisten vesien” kiinteistö

Taulukosta 7 selviää tulosten jakautuminen kaikkien viiden luokan kesken. Hajajätevesilainsäädännön mukainen saneeraustarve ei koske vähäisen vedenkäytön kiinteistöjä eikä ikälykkäyksen piiriin kuuluvia vakituisia asuntoja, kun kiinteistöllä on käytössä toimiva jätevesijärjestelmä, josta ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Vakituista kiinteistöistä saneeraustarpeessa oli 38,5 % ja nykyiset lainsäädännön vaatimukset täytti 30,8 % vakituista kiinteistöistä.

Taulukko 7. Saneeraustarve vakituisesti asutuilla ja vapaa-ajan käytössä olevilla kiinteistöillä

Johtopäätös	Vakituiset		Vapaa-ajan		Yht.	
Vaatii saneerausta	10	38,5 %	2	66,7 %	12	41,4 %
Vähäistä korjaamista	4	15,4 %	0	0,0 %	4	13,8 %
Vaatimukset täyttävä	8	30,8 %	0	0,0 %	8	27,6 %
Ikälykkäys	3	11,5 %	0	0,0 %	3	10,3 %
Vähäiset vedet	1	3,8 %	1	33,3 %	2	6,9 %
Kaikki yhteensä	26		3		29	

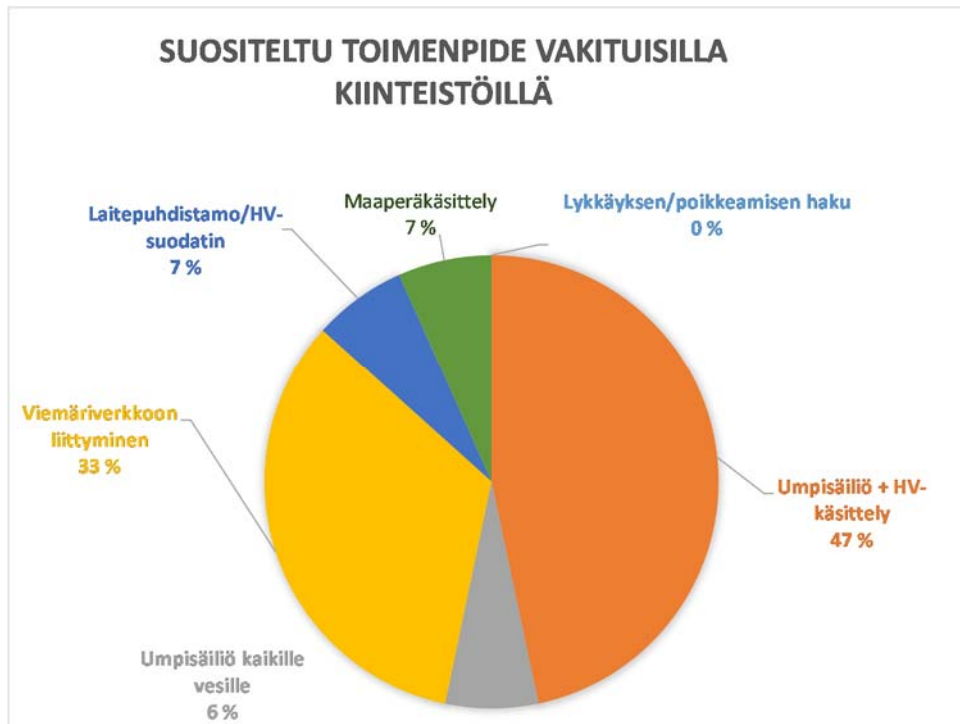
Eniten saneeraustarvetta esiintyi kohteissa, jossa jätevedet käsiteltiin kaksoisviemäröinnillä, mikä saattoi johtua siitä, että kaksoisviemäröinti oli niin ikään yleisin jätevesienkäsittelymenetelmä (Kuva 4).

Kuva 4. Saneeraustarve eri järjestelmissä vakituksessa käytössä olevilla kiinteistöillä.

Jokaisessa saneerausta vaativassa kohteessa asukkaalle ehdotettiin jotakin mahdollisista jätevedenkäsittelyjärjestelmävaihtoehdoista. Eniten suositeltiin jätevesien käsittelyä kak-

soisviemäröinnillä, eli wc-vesien johtamista umpisäiliöön ja harmaiden vesien käsittelyä erikseen, esimerkiksi maaperäkäsittelyllä (Kuva 5). 33 % tapauksista asukkaita suositeltiin liittymään viemäriverkostoon, mikäli se oli mahdollista.

Kuva 5. Suositeltu toimenpide vakituisilla asunnoilla (n=15).

Vapaa-ajan asunnoista saneerausta vaati kaksi kappaletta. Toiselle kiinteistöistä suositeltiin maaperäkäsittelyä ja toiselle jätevesien käsittelyä kaksoisviemäröinnillä.

5 HANKKEEN TULOSTEN TARKASTELU

Hankkeen tapahtumaneuvontapaikat valittiin yhteistyössä kuntien viranomaisten kanssa. Valinnassa käytettiin muun muassa seuraavia kriteereitä: Tapahtumaan osallistui haja-asutuksen jätevesineuvonnan kohdeyleisöä, eli maaseudun asukkaita tai kesäasukkaita ja tapahtuma sopi luonteeltaan neuvonnan kaltaiseen toimintaan. Neuvonnan tavoitettavuus vaihteli eri tapahtumien välillä riippuen tapahtuman koosta ja luonteesta sekä siitä, paljonko osallistujien joukossa oli neuvonnan kohderyhmää. Vaikka hankehakemuksessa luvattuun keskiarvoon 40 neuvontaa/tapahtuma ei päästykään, voidaan silti katsoa, että tapahtumaneuvonnan tulokset olivat hyvät ja jätevesineuvonnan viestiä saatiin tehokkaasti levitettyksi. Myös väärinymmärryksiä korjattiin ja jätevesiasetukseen liittyviä epäluuloja saatiin hälvennettyä.

Jätevesineuvola-palvelulla tietoa oikeaoppisesta jätevedenkäsittelystä sekä jätevesilainsäädännön muutoksesta jaettiin pääosin puhelimitse ja sähköpostitse. Neuvoja hakeneet ihmiset vaikuttivat tyytyväisiltä saamaansa palveluun. Useille yhteydenottaneista hanke myös postitti uudet jätevesioppaat lisäinformaatioksi ja muistuttamaan annetuista ohjeistuksista. Palvelun neuvontaluvut eivät saavuttaneet hankehakemuksessa asetettua tavoitetta 150 neuvontaa, mutta voidaan katsoa, että Jätevesineuvolalle on ollut jonkin verran kysyntää.

Lyhyen kiinteistökäyntijakson aikana hankkeessa hyödynnettiin nuohoojatekniikkaa, jossa kiinteistönomistajille lähetettiin kohdennettu kirje ennen neuvontakäyntiä. Kiinteistökäynnillä arvioitiin jätevesien käsittelyjärjestelmää suhteessa nykyjätevesilainsäädännön vaatimuksiin sekä ehdotettiin kiinteistölle sopivaa käsittelyjärjestelmää. Käsittelyvaihtoehdoista sovitettiin mahdollisuuksien mukaan kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa, jotta ehdotus vastaisi asukkaan tarpeita. Näin myös varmistettiin, että neuvottava oli tyytyväinen neuvoihin ja mahdollisimman motivoitunut tekemään tarvittavat saneeraustoimet.

Kiinteistökäyntien sekä puhelin- että sähköpostineuvonnan tavoitteena oli, että jokainen neuvottu asukas

- tietää, täyttääkö hänen kiinteistönsä jätevesienkäsittelyjärjestelmä jätevesilainsäädännön ja kunnan ympäristönsuojelumääräysten vaatimukset,
- täyttää jätevesiselvityslomakkeen ja pitää sen tallessa kiinteistöllään,
- tietää toimintatavat ja prosessin kulun, mikäli saneerausta vaaditaan,
- on tietoinen lainsäädännön ja kunnan määräysten sekä vaatimista että hyväksymistä erilaisista jätevedenkäsittelyvaihtoehdoista.

Hankkeen tavoitteisiin nähden hankkeen toteutus eteni suunnitelman mukaisesti. Hankkeen loppuun mennessä oli neuvottu 908 kiinteistön omistajaa tai haltijaa. Sekä kiinteistökäynneille että puhelinneuvonnoille varattiin riittävästi aikaa, eikä neuvonnan laadusta tingitty tehokkuuden kustannuksella.

6 NEUVONNAN HAASTEET JA ONNISTUMISET KENTÄLLÄ

Kaikessa asiakkaille suunnatuissa tiedotteissa pyrittiin viesti haja-asutuksen jätevedenkäsittelystä esittää positiivisessa valossa korostaen omien vesistöjen ja kaivojen suojelun merkitystä. Avoimen negatiivista suhtautumista neuvojaan tai aiheeseen esiintyi huomattavasti aikaisempia hankkeita vähemmän ja asukkaiden yhteydenotot Jätevesineuvola-palveluun ja

kohtaamiset tapahtumissa olivat pääosin asiallisia ja ystävällisiä. Moni neuvon saanut oli kiitollinen avusta ja piti palvelua ja vesiensuojelullista teemaa tärkeänä.

Vaikuttaa myös siltä, että jätevesiasia on ollut jo niin paljon esillä, että monilla asukkailla – etenkin vakituisen asutuksen suhteen – on kohtuullisen hyvä käsitys siitä, millaiset jätevedenkäsittelyjärjestelmät täyttävät nykyvaatimukset. Kuitenkin jätevesilainsäädäntö ja yhä saatavilla olevat tiedot ja päivämäärät aiemmista asetuksista aiheuttavat yhä hämmennystä: epätietoisia ollaan muun muassa siitä, ketä ikävapautus koskee, miten määritellään kanto-vesi, onko asetus jo voimassa, mikä on voimassa oleva määräaika remontin toteutukselle ja mitkä ovat soveltuvat käsittelymenetelmät. Moni on myös epätietoinen siitä, sijoittuuko oma kiinteistö pohjavesialueelle. Neuvonnan pääpaino tulisikin suunnata asukkaiden motiivointiin jätevesijärjestelmän kunnostukseen vaatimusten mukaisiksi nyt, eikä vasta määräajan umpeuduttua.

Kiinteistökohtainen neuvonta on erityisen tärkeää, koska kaikki kiinteistöt asukkaineen ovat ainutlaatuisia kokonaisuuksia, ja mahdollisuudet toteuttaa tarvittavia saneeraustoimia erilaisia. Neuvonta on sidottu aikaan, kiinteistöön, vedenkäyttöön, sijaintiin ja kiinteistön omistukseen. Nämä kaikki asiat tulee ottaa neuvonnassa huomioon.

Lähes kaikki kiinteistönomistajat, joiden jätevesijärjestelmät eivät vaatineet saneerausta, olivat iloisesti yllättyneitä tai helpottuneita.

Vuonna 2017 kiinteistökäynneillä neuvotuilta kiinteistönomistajilta myös kysyttiin lupaa tietojen luovuttamisesta kunnan viranomaisille. Luvan antaneiden kiinteistöjen tiedot kerättiin tiedostoon, joka hankkeen lopussa toimitettiin kunnan ympäristöviranomaisille.

7 KOKEMUKSIA JA UUSIA TARPEITA

Neuvo -hajajätevesien neuvontahanke osoitti tarpeellisuutensa ja neuvonta oli aikaisempia vuosia helpompaa nyt, kun neuvojilla oli käytettävissä luotettavaa tietoa uuden 3.4.2017 voimaanastuneen asetuksen sisällöstä. Myös vuodelle 2018 on haettu rahoitusta neuvontaa varten. Lisäksi kiinteistöjen omistajien ja ympäristöviranomaisten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella havaittiin tarvetta tutkia uuden hajajätevesiasetuksen toimivuutta. Tästä syystä yhdistys on hakenut rahoitusta myös selvittääkseen vesinäyttein ja sondauksin asetuksen mukaisten jäteveden käsittelyjärjestelmien sekä suojaetäisyyksien toimivuutta. Suojaetäisyyksien tarkoituksena on estää likaveden kulkeutuminen alapuoliseen vesistöön ja pohjavesiin. Samalla saadaan uutta tietoa ojavesien ravinteista, niiden pidättymisestä sekä

kulkeutumisesta vesistöihin. Tavoitteena on selvittää, milloin ympäristöviranomaisten kannattaa käyttää hajajätevesiasioissa harkintaa herkkien pohjavesi- ja ranta-alueiden suojelemisessa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n Neuvo Kymi 2017 -hanke toteutettiin yhteistyössä hankealueen kuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Toimintatapa tuntui luontevalta, ja molemmat osapuolet hyötyivät yhteistyöstä. Yhteistyön johdosta hanke sai arvokkaita vinkkejä tapahtumista, joihin osallistuminen edisti hankkeen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi hankkeen loppupuolella hanke sai käyttöönsä kiinteistöjen osoitetietoja Kotkan kaupungin tärkeiksi neuvonta-alueiksi katsomilta alueilta. Myös yhteistyö valvovien viranomaisten kanssa sujui hyvin; ohjausryhmän kokouksessa syntyi keskustelua ja ideoita ja hanketta vietiin eteenpäin hyvässä yhteisymmärryksessä.

9 ALLEKIRJOITUS JA PÄIVÄYS

Kouvola 20.3.2018

Esa Korkeamäki
Toiminnanjohtaja

Sanna Jattu-Mattila
Projektipäällikkö